

Η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Στο πλαίσιο του διακαούς πόθου για αποτίναξη του τουρκικού ζυγού συναντιούνται το 1814 στην Οδησό τρεις Έλληνες και αποφασίζουν τη σύσταση μιας οργάνωσης, η οποία θα προετοίμαζε τον ξεσηκωμό όλων των Ελλήνων. Συμβολικά είχε οριστεί η 14η Σεπτεμβρίου, επέτειος της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού, ως ημέρα ίδρυσης της. Πρόκειται για τον Νικόλαο Σκουφά, 35 χρόνων, από το Κομπότι της Άρτας, τον Εμμανουήλ Ξάνθο, 42 χρόνων, από την Πάτμο και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, 26 χρόνων, από τα Γιάννενα.

Η Φιλική Εταιρεία ήταν η σημαντικότερη από τις μυστικές οργανώσεις που σχηματίστηκαν για την προετοιμασία επανάστασης για την απελευθέρωση των

Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησό, και σύμφωνα με τους παλαιότερους ιστορικούς, από τον Εμμανουήλ Ξάνθο, τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ. Τέταρτο μέλος της, μυήθηκε ο Αντώνιος Κομιζόπουλος από τη Φιλιππούπολη. Επίσης από τα πρώτα μέλη που μυήθηκαν ήταν και ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος (και μάλιστα κατά ορισμένες πηγές υπήρξε συνιδρυτής, πριν τον Ξάνθο που μυήθηκε αργότερα). Οι Φιλικοί αφού μυσούνταν στην Εταιρεία έδιναν όρκο πίστης και επικοινωνούσαν με κώδικες, ψευδώνυμα και συνθηματικές λέξεις. «Ο μυστικός χαρακτήρας της εξηγεί εν μέρει τον περιορισμένο και αμφίσημο χαρακτήρα των τεκμηρίων που άφησε πίσω της.»

Σκοπός της Φιλικής Εταιρείας ήταν η γενική επανάσταση των Ελλήνων για την «ανέγερσιν και απελευθέρωσιν του Ελληνικού Έθνους και της Πατρίδος μας», όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο Ξάνθος. Και σημειώνει στα «Απομνημονεύματά» του: ..δια να ενεργήσωσι μόνοι των ό,τι ματαίως από πολλού χρόνου ήλπιζον από την φιλανθρωπίαν των χριστιανών βασιλέων».

Η πορεία ανάπτυξης της Φιλικής είναι εντυπωσιακή. Το διάστημα 1814-1816 τα μέλη της αριθμούν περίπου 20. Ως τα μέσα του 1817 αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ των Ελλήνων της Ρωσίας και της Μολδοβλαχίας, αλλά και πάλι τα μέλη της δεν υπερβαίνουν τα 30. Όμως, από το 1818 σημειώνονται αθρόες μυήσεις. Κατά το 1820 εξαπλώνεται σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Ελλάδας και τις περισσότερες ελληνικές παροικίες του εξωτερικού. Χιλιάδες υπολογίζονται οι μυημένοι, μολονότι είναι γνωστά μόνο 1096 ονόματα. Τους πρώτους μήνες του 1821 τα μέλη της αριθμούν δεκάδες χιλιάδες. Η οργάνωση είχε υπερβεί τα ίδια της τα όρια.

Στις γραμμές της συσπειρώνονται κυρίως έμποροι και μικροαστοί, αλλά και Φαναριώτες και κοτζαμπάσηδες και κληρικοί, πρόσωπα που θα διαδραματίσουν αγωνιστικό ρόλο (θετικό ή αρνητικό) στον αγώνα για την ανεξαρτησία, όπως οι οπλαρχηγοί Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, Αναγνωσταράς, ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας), οι Φαναριώτες Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος και Νέγρης, οι Υδραίои μεγαλοκαραβοκύρηδες Κουντουριώτηδες, οι μεγαλοκοτζαμπάσηδες Ζαΐμης, Λόντος, Νοταράς, ο μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός κ.ά.